

*Яцишин Анна Володимирівна,
к.пед.н., с.н.с.,
Інститут інформаційних технологій
і засобів навчання НАПН України, м. Київ*

МЕРЕЖА ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК УСТАНОВ НАПН УКРАЇНИ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

В умовах сучасного інформаційного суспільства і щоденного оновлення та впровадження інформаційних технологій в усі сфери життя, важливим є питання «як домогтися того, щоб люди активно використовували сучасні технології після того, як отримують доступ до них?» Недостатньо надати у розпорядження людині нову техніку, навіть найрозумнішу і найзручнішу, наскільки б вона не полегшувала життя і не розширювала коло можливостей індивіда, але доки кожна людина не прийме технологію як частину свого життя – значних зрушень у суспільстві не відбудеться [1]. З метою вирішення питання вільного доступу до наукових даних різних установ (звісно, якщо вони не засекречені) потрібні нові нетрадиційні підходи. І найбільш ефективно ця задача може бути вирішена шляхом створення електронних бібліотек, які реалізують якісно інший рівень зберігання, організації і розповсюдження найрізноманітніших даних і відомостей.

Наукова література у відкритому доступі – це безкоштовні он-лайнкові примірники рецензованих журнальних статей, виступів на конференціях, звітів, тез і дисертацій, дослідницьких матеріалів. Все це можна вільно використовувати для досліджень, та навчання. Існують різні способи забезпечення відкритого доступу до публікацій. На сьогоднішній день, найоптимальніше це те, що автор може опублікувати статтю в журналі відкритого доступу або розмістити примірник своєї статті в Електронній бібліотеці НАПН України.

Для розвитку мережі електронних бібліотек установ НАПН України, важливим є дослідження процесу соціально-психологічної адаптації наукових працівників до сприйняття інновацій, тобто процесу її впровадження. Спочатку необхідно переконати наукових працівників в перевагах електронної бібліотеки, заохотити до її наповнення науковими публікаціями та іншими матеріалами до яких відносяться електронних презентацій, записи відео- та аудіо- виступів на конференціях, семінарах, на телебаченні та ін. Адже для їх розробки теж витрачається багато часу і ці матеріали є

«інтелектуальною продукцією» і можуть бути використані як для навчальних, виховних цілей та і для наукових досліджень.

При впровадженні будь-якого нововведення відбувається поділ працівників на кілька груп з різною реакцією, це можуть бути прихильники, активні противники, байдужі. Нововведення несе у собі непередбачуваність і певний ризик, може викликати, навіть, стресову реакцію. Головна проблема: психологічна неготовність користувачів до освоєння нових, прогресивних технологій.

Автор рекомендує враховувати такі соціально-психологічні аспекти при розвитку мережі електронних бібліотек установ НАПН України: 1) Мотивація до нововведення (це реакція на інноваційну поведінку керівників та ініціаторів нововведення, на відповідне стимулювання і т.д.). 2) Освітній рівень наукових і науково-педагогічних працівників. 3) Рівень обізнаності людей та інформаційні контакти (тобто одержання ними адекватної інформації про нововведення і постійний супровід у освоєнні новації). 4) Суб'єктивне ставлення. 5) Небажанням витратити час для внесення публікацій до електронної бібліотеки.

Розвиток мережі електронних бібліотек установ НАПН України процес тривалий, адже процес наповнення їх матеріалами має бути постійним, а це пов'язане з необхідністю підвищувати свою комп'ютерну грамотність, набуттям нових навичок, з освоєнням сучасних методів передачі та збереження даних.

Спробуємо відповісти на питання «навіщо авторам розміщувати свої публікації в Електронній бібліотеці НАПН України?».

Розміщення публікацій в електронна бібліотеці: 1) дає можливість широко представити свої роботи з вільним доступом, що підвищить кількість цитувань; 2) реальна перспектива поширювати свій науковий доробок, та долучити його до досягнень світової науки і практики. Мережа електронних бібліотек установ НАПН України за своєю місією є важливою ланкою підтримки науки та освіти і сприяння академічному розвитку та інформатизації освітнього простору держави.

Список використаних джерел

1. Арнаутов С.А. Роль и место научных электронных библиотек / С.А. Арнаутов // Электронные библиотеки. – 2001. – Т. 4. – № 6. – С. 3–8.

2. Соціально-психологічні аспекти впровадження електронної бібліотеки НАПН України [Електронний ресурс] / А.В. Яцишин // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – №3 (29) – Режим доступу : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/51>.